

AstelInfo

Asumisterveysliitto AsTe ry:n tiedotuslehti

1/2009

Otsonaattori s. 4

Asumisterveysasiat
esillä rakennus-
messuilla s. 6

SISÄLTÖ

3 Kultainen TV –kilpailu 2008

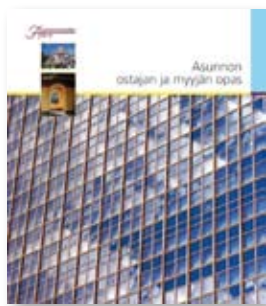
4 **Otsonaattori on joko hyödytön tai vaarallinen**
Professori Matti Jantunen
THL:n ympäristöterveysosastolta kertoo asiasta.

6 **Rakennusmessut: Asumisterveysasiat esillä hyvin**

Aiheina mm. ilmanvaihto ja eri-ikäisten pientalojen tyypilliset kosteusvauriot.

8 **Kokemukset kypsytivät Kalervo Salon**

10 **Asunnon myyjän ja ostajan oppaasta uusi painos**

11 **Kesän 2009 teemalomat yhteistyössä Lomakotien Liiton kanssa**

12 **Vertaistukiryhmä kantaa!**
Liity joukkoon täyttämällä palvelukortti tai ilmoittautumalla sähköpostilla.

Ajankohtaisia asioita

HYVÄ JA PAHA OTSONI. Otsonaattoreiden kyseenalaisista hyödyistä on jälleen puhuttava. Vaikka sosiaali- ja terveysministeriö ohjeisti vuonna 2006, ettei otsonaattoreita saa markkinoida terveysväittämin, ei ongelma ole poistunut. Otsonia tuottavia laitteita myydään ja markkinoidaan edelleen kulluttajille. ”Sellaisia otsonipitoisuuksia, jotka olisivat riittävän pieniä ollakseen ihmisille vaarattomia ja samalla riittävän suuria tuottaakseen luvattu hyötyjä, ei ole”, toteaa THL:n ympäristöterveysosaston tutkimusprofessori Matti Jantunen sivulla 4.

LAHTELAINEN RAKENNUSMESTARI KALERVO SALO on asiantuntijana vaikuttanut Asumisterveysliiton kehittämiseen merkittävästi sen perustamisesta lähtien. Toimessaan tavarantarkastajana hän kohtasi konkreettisesti alan epäkohdat, jotka kypsytivät toimimaan asumisterveyden hyväksi. Hän kirjoittaa, että ennen AsTe ry:n syntymistä useiden viranomaisten toiminta oli ollut täysin ala-arvoista. Ei niinkään pahasta tahdosta, vaan silkasta tietämättömyydestä. Terveystarkastajien koulutus oli painottunut elintarvikehygieniaan ja kaikkeen muuhun kuin asumisterveyteen. Salo toteaa myös AsTe ry:n toiminnassa olleen puutteita, jotka olivat alkaneet korjaantua alan verkottumisen seurauksena. Erityisen merkityksellisinä vaikuttajina hän mainitsee **Risto Auro**lan STM:sta ja dosentti **Tuula Putuksen**.

ASUNNON OSTAJAN JA MYYJÄN OPAASTA on julkaistu kolmas ajantasaistettu painos. Opaskirja on laadittu palvelemaan sekä ostajaa että myyjää

mahdollisten rakennusvirheiden tunnistamiseksi ja jäljittämiseksi. Sitä ei ole laatinut rakennustekninen asiantuntija toiselle rakennusalan asiantuntijalle, vaan se on syntynyt puhelinkeskusteluissa ja muussa neuvonnassa käytyjen asioiden keräämisestä yksiin kansiin. Tekstissä otetaan huomioon niin ostajan ja myyjän kuin asukkaankin näkökulma. Lisäksi selitetään kansantajuisesti esimerkiksi monia ammattilaisten käyttämiä termejä – mikä on kylmäsilta, valesokkeli jne. Sisältö tekee oppaasta käyttökelpoisen työkalun monissa tilanteissa.

Hannele Rämö
Toiminnanjohtaja
Asumisterveysliitto AsTe ry
hannele.ramo@asumisterveysliitto.fi

AstelInfo

Asumisterveysliiton
tiedotuslehti 1/2009

ISSN 1796-640X (Painettu)
ISSN 1796-6418 (Verkkolehti)

Kannen kuva: Hannele Rämö

Lehti on luettavissa myös verkossa
osoitteessa www.asumisterveysliitto.fi

Julkaisija
Asumisterveysliitto AsTe ry
Kaivokatu 5-7, 18100 Heinola
Puh. (03) 877 540
Fax (03) 877 5450
info@asumisterveysliitto.fi

Päätoimittaja
Eeva Strömmer
Aste ry:n hallituksen puheenjohtaja
eeva.strommer@asumisterveysliitto.fi

Toimitus
Leena Johansson

Graafinen suunnittelu
Päivi Kaikkonen
K-Systems Contacts Oy, Heinola

Paperi Cyclus print on valmistettu lajitellusta kierrätyspaperista ja sille on myönnetty joutsenmerkki.

Paino Ecapaino Oy, Lahti

Raha-automaattiyhdistys tukee
Asumisterveysliiton toimintaa.

Kultainen TV –kilpailu 2008

Homeloukku-sarjalle menestystä

YLE Asiaohjelmien yhteistyössä Asumisterveysliiton kanssa toteuttama Homeloukku-dokumenttisarja valittiin vuoden 2008 tv-ohjelmista kolmen parhaan joukkoon Kultainen TV –kilpailun reality-sarjassa.

Sarja uusittiin tämän vuoden tammi-helmikuussa, ja uusintakierroksellakin se poiki runsaasti yhteydenottoja.

– Kyllähän Kultainen TV -gaalassa kärkikolmikkoon pääsy oli mieluisa arvostus, etenkin kun valitsijoina olivat alan muut tekijät, toteaa Homeloukku-dokumentin ohjaaja-käsikirjoittaja **Jussi Jormanainen**.

Ajallisesti sarjan teko on vielä melko lähellä tekijöidensä ajatuksissa, sillä vaikka sarja valmistui vuosi sitten, alkuvuonna esitetylle uusintakierrokselle kuvattiin vielä uudistettu yhteenve-tojakso. Siinä päivitettiin pääosassa olleiden perheiden tilanteet, jotka olivat osin muuttuneet, osin jäivät vieläkin ratkaisematta.

– Esimerkiksi **Pasin** ja **Hannelen** talokauppa on edelleen vaiheessa, sillä tarjottu korvaussumma oli mitätön. Tarinalle ei siis saatu loppuratkaisua, Jormanainen sanoo.

Monenlaista palautetta tekijöille

Sarja toteutettiin hyvin intiimillä tavalla, menemällä lähelle päähenkilöiden elämää, iloja ja suruja. Suomessa melko harvinainen toteutustapa sai aikaan pääosin myönteistä palautetta katsojilta.

– Tosielämä näytettiin sellaisena kuin se on. Katsojat pitivät siitä. Jotkut toisaalta arvostelivat kameran edessä

itkemistä, mutta sitähan elämä oikeastikin on, vaikeuksia riittää. Itselläni ja varmaan muillakin tekijöillä on edelleen hyvä mieli siitä, että saimme elää sarjassa mukana olleiden perheiden rinnalla, Jormanainen miettii.

Palautteen monimuotoisuus on hämmästyttävää suomalaisessa tv-tuotannossa.

– Meille on lähetetty yksityiskohtaisia ja vankan kokemuksen perusteella laadittuja ohjeita siitä, miten ohjelmassa esitettävä rakennusvirheitä voidaan välttää. Meillä on toimituksessa paljon hyvää tietoa terveen talon rakentamisesta, Jormanainen hymyilee.

Mutta mikä hyödyllisintä, sarjan uusintakierroskin sai aikaan kymmeniä yhteydenottoja, joissa katsojat hakivat ratkaisua omiin asumisongelmiinsa.

– Olemme ohjanneet kysymykset Asumisterveysliittoon alkuperäisen sopimuksen mukaisesti. Sitä kautta ihmiset saavat parhaan avun, Jormanainen tietää.

Pasi Mäläskä avaa kattoa.

YLE kuvapalvelu

Asumisterveysliiton hallitus 2009

Asumisterveysliitolle valittiin uusi hallitus viime vuoden lopulla. Hallituksen jäseniä ovat **Eeva Strömmer** Ruotsinpyhtäältä, **Seija Kojo** Rautjärveltä, **Anna-Riitta Riihimäki** Parkanosta, **Erkki Helimo** Turusta ja **Tuula Putus** Tammisaaresta. Hallituksen kokoonpano säilyi entisellään. Puheenjohtajana jatkaa Eeva Strömmer.

OTSONAATTORI on joko hyödytön tai vaarallinen

”Kyllä niitä myydä saa, mutta laite on joko turha, nurkassa suriseva ja hieman sähköä vievä laatikko – tai terveyshaitta”, sanoo tutkimusprofessori Matti Jantunen THL:n ympäristöterveysosastolta.

Otsonaattoreiden hyödyistä ja haitoista käytiin viimeksi vilkasta keskustelua muutama vuosi sitten. Sen jälkeen muun muassa sosiaali- ja terveysministeriö on ottanut kantaa otsonin käyttöön sisätiloissa.

Ministeriö toteaa, että otsonia sisäilmaan tuottavia laitteita ei tule käyttää sisäilman puhdistamiseen asunnoissa ja yleisissä tiloissa, joissa ihmisiä oleskelee pysyvästi. Otsonaattoreita ei saa myöskään markkinoida viittaamalla otsonin aikaansaamiin edullisiin terveysvaikutuksiin.

Silti sisäilmaan otsonia tuottavia laitteita myydään Suomessa edelleen kulluttajille. Kotitalouksien lisäksi muun muassa kynsistudiot käyttävät laitteita hajun poistoon.

Tarjonta vastaa kysyntää

– Ei otsonaattoreita jatkuvasti kaupattaisi, ellei niille olisi myös jatkuvasti kysyntää. Taustalla ovat täysin väärät käsitykset sekä otsonista kaasuna että sen vaikutuksista, sanoo Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimusprofessori **Matti Jantunen**.

– Otsonista tiedetään, että esimerkiksi sairaaloissa, tiloissa, joissa on käsitelty vaarallisia kemikaaleja, laitetaan UV-lamput päälle ja otsoni puhdistaa tilan. Ja kun vielä taustalla on käsitys siitä, miten ilmakehän otsonikerros suojelee maanpäällisiä asukkaita, syntyy väärä johtopäätös.

Professori Jantunen muistuttaa, että se, mitä hyvää otsoni saa aikaan ulkoilmassa ja laboratorio-oloissa, ei toimi kotioiloissa.

– Ulkoilmassa prosessi kestää vuorokausia tai viikkoja. Sisäilma vaihtuu tunnissa tai kahdessa, ja siinä ajassa otsonilla ei ehdi olla mitään puhdistavaa vaikutusta. Sitä paitsi samalla, kun

Hannele Rämö

otsoni hapettaa toisia sisäilman kemiallisia epäpuhtauksia vähemmän haitallisiksi, se muuttaa toisia haitallisemmiksi. Esimerkiksi typpimonoksidin otsoni hapettaa vielä haitallisemmaksi typpioksidiksi.

Yhteenvetona tälle kaikelle THL:n

ympäristöterveysosastolla työskentelevä tutkimusprofessori Matti Jantunen toteaa, että sellaisia otsonipitoisuuksia, jotka olisivat riittävän pieniä ollakseen ihmisille vaarattomia ja samalla riittävän suuria tuottaakseen luvattuja hyötyjä, ei ole.

”Sellaisia otsonipitoisuuksia, jotka olisivat riittävän pieniä ollakseen ihmisille vaarattomia ja samalla riittävän suuria tuottaakseen luvattuja hyötyjä, ei ole.”

Ohjearvot täyttävistä otsonipitoisuuksista haittaa astmaatikoille

Maailman terveysjärjestö on määritellyt ilmanlaadun ohjearvon, jonka mukaan vuorokauden korkein 8 tunnin keski-

arvopitoisuus otsonille on 100 mikrogrammaa kuutiossa. Vielä tällöinkin otsoni lisää väestön kuolleisuutta 1–2 prosenttia, ja erityisesti otsonipitoisuudesta on osoitettu olevan haittaa astmaatikoille.

Otsoni ärsyttää hengitysteitä, aiheuttaa tulehduksia, ja pahentaa astmaa. Se on pienhiukkasten jälkeen seuraavaksi eniten sairautta ja kuolemaa kylvävä ulkoilman saaste. Ulkoilman ja ulkoa peräisin olevan sisäilman otsonin arvioidaan aiheuttavan Euroopassa vuosittain noin 21 000 kuolemaa.

”Terveellinen otsonipitoinen ilma”

Tutkimusprofessori Jantusen toiveena on, että vääristä otsoniin liittyvistä käsitteistä päästäisiin vähitellen eroon. Kyseessä ovat kuitenkin jopa sukupolvien takaa kumpuavat harhaluulot.

– Vanhempi väki muistaa, miten tuberkuloosiparantolat sijoitettiin havumetsiin tai vuoristoon, koska siellä oli ”terveellinen otsonipitoinen ilma”.

Toinen harhakäsitys tulee korkealta ilmacehstä.

– Alailmakehän otsonikerros noin 12–18 kilometrin korkeudessa suojelee meitä tehokkaasti auringon UV-säteilyn haitoilta, mutta se ei suinkaan tarkoita, että meille olisi terveellistä hengittää otsonia.

Kalifornian ympäristövirasto on tuottanut osavaltion lainsäädäntöä varten erinomaista tietoa otsonia tuottavista ilmanpuhdistimista. Professori Jantunen suosittelee asiasta lisää tietoa haluavien tutustuvan julkaisuun internetissä.

Fact Sheet: Beware of Ozone-Generating Indoor “Air Purifiers” <http://www.arb.ca.gov/research/indoor/ozone.htm>.

Fakta: Otsoni ja otsonaattori

- Otsoni vaurioittaa hengitysteitä, se on kaasuna vaalean sinertävää ja nesteinä voimakkaan sinistä. Sen pistävän raiakas tuoksu on tuttu ukonilman jälkeen: nimi otsoni tulee kreikan kielen hajua tarkoittavasta sanasta (ozein).

- Otsonimolekyylin (O₃) muodostaa kolme happiatomia. Otsoni on molekyylinä epästabili verrattuna happikaasuun, se luovuttaa helposti yhden happiatomin ja on siksi hyvä hape-tin. Tämän ominaisuuden takia otsonia on ryhdytty käyttämään muun muassa ilmanpuhdistukseen.

- Jatkuvat toimisten otsonaattoreiden tarkoituksena on tappaa huoneilmasta homeita ja bakteereita sekä poistaa hajuja. Laitteet muodostavat huoneilmaan otsonia joko koronapurkausmenetelmällä, UV-valolla tai kylmäplasman avulla.

- Otsonaattorit eivät puhdistaa huoneilmasta hiukkasia, kuten allergisoivia pölyjä, eivätkä formaldehydiä. Otsonaattoreita ei saa markkinoida viittaamalla niiden edullisiin terveysvaikutuksiin. Otsonin on todettu aiheuttavan terveyshaittoja, eikä jatkuvatoimisia laitteita tulisi käyttää tiloissa, joissa oleskelee ihmisiä.

- Homevaurioiden ja savuhaittojen korjaamisessa käytetään lyhytaikaista ja tehokasta otsonointia, mikä on oikein suoritettuna hyödyllistä. Lyhytaikaisen otsonoinnin aikana tiloissa ei saa oleskella. Käittelyn jälkeinen varoaika on vähintään kaksi vuorokautta ennen tilojen käyttöönottoa.

Asumisterveysasiat hyvin esillä

Vantaan Myyrmäki-hallissa tammikuussa järjestettyihin rakennusmessuihin kuului myös asiantuntevia luentoja terveellisestä asumisesta. Aiheita olivat muun muassa ilmanvaihto, kalusteiden mahdolliset terveysriskit ja eri-ikäisten pientalojen tyypilliset kosteusvauriot.

Tällä aukeamalla on poimintoja asiantuntijaluentojen sisällöstä.

Kosteusongelmien syyn etsiminen asukkaiden elämäntavoista on turhaa

Eri-ikäisten talojen tyypillisistä riskirakenteista on nykyisin paljon tietoa saatavilla, mutta tieto tahtoo unohtua talon ostohetkellä. Harkinta kannattaa kuitenkin aina, vaikka talo olisi kuinka sopivan kokoinen, hintainen tai sopivalla paikalla.

Ainakin todennäköisimmät vaurio-kohtat tulisi tutkituttaa luotettavasti aina, kun kaupan kohteena on vanhempi talo, sillä kosteus- ja homevaurioiden korjaamisessa on kyse merkittävistä summista.

– Jos talon kauppahinta on vaikkapa 200 000 euroa, voi esimerkiksi 1970-luvun talon koko lattiarakenteiden uudelleen korjaus maksaa hyvinkin 100 000 euroa lisää, sanoo Sisäilmakeskus Oy:n toimitusjohtaja **Jukka-Pekka Kärki**.

Hän muistuttaa, että aistinvarainen kuntoarvio on korkeintaan villi veikkaus.

– Realistisen kuvan talon kunnosta antavat rakenteita rikkovilla menetelmillä tehty perusteellinen kuntotutkimus, kosteus- ja lämpötilamittaukset sekä materiaalinäytteiden otto.

Jukka-Pekka Kärjen mukaan kosteus- ja homevauriot johtuvat yleensä siitä, että talo on alun perin rakennettu tai korjattu väärin.

– Siksi syyn etsiminen perheen elämäntavoista on täysin turhaa.

Astery

Myös väärin tehty remontointi voi verottaa sekä terveyttä että kukkaroa. Tiivistykset ja homemyrkytykset eivät välttämättä poista terveyshaittoja minnekään.

– Tyypillinen ongelmien aiheuttaja voi olla esimerkiksi liian ahtaaksi remontoitu ullakkorakenne, jonka seurauksena tuulettuminen estyy. Samoin voi väärin tehdyssä remontissa estyä rossipohjan tuulettuminen. Vanhaan taloon ei myöskään suositella yleensä koneellista ilmanvaihtoa elleivät sen vaipparakenteet ole riittävän tiiviit. Malti on siis syytä pitää mielessä sekä asuntoa ostaessa että remontin suunnittelussa.

Vanhan voi pilata, uuden tehdä väärin

Yli puolessa asunnoista on riittämätön ilmanvaihto. Valitettavasti asukkaat itse ovat usein syällisiä ongelmaan.

– Monissa asunnoissa ilmanvaihtoaukot ovat alun perin olleet asiallisilla paikoilla ja niitä on ollut riittävästä, mutta ajan myötä niitä on peitetty tapeteilla tai muilla sisustusratkaisuilla, kuvaa toiminnanjohtaja **Jorma Säteri**

Sisäilmayhdistyksestä.

Uusien talojen rakentamisessa tiedonkulku on avainasemassa. Asukkaiden tavoitteet ja tarpeet on pystyttävä esittämään ”rakentajien kielellä”, jotta lopputulos on hyvä.

– Rakentamisessa ohjeistus on kokonaisuus eli sen on yllettävä kaikille osaurakoitsijoille, ei jokaiselle vain oman työn osalta.

Tuloilmaa usein liian vähän

Allergia- ja Astmaliiton sisäilmapalveluissa työskentelevä **Tuula Syrjänen** muistutti messuluennossaan tuloilma-venttiilien riittävästä määrästä asunnoissa.

– Poistoilmaventtiilejä yleensä on riittävästi, wc:ssä, vaatehuoneessa ja saunassa, mutta tuloilmaa saatetaan saada vain olohuoneeseen ja makuuhuoneeseen venttiilien tai ikkuna-venttiilien kautta. Neuvontapuheluisa tulee usein esille se, että tuloilmaa tarvittaisiin myös esimerkiksi saunaan ja pesutiloihin, jotta sisäilma pysyy hyvälaatuisena ja kosteus häviää rakenteista nopeasti.

Kalusteissa voi piillä terveyshaitta

Tuula Syrjänen toivoo myös, että kalusteillekin saataisiin jatkossa rakennusmateriaaleja vastaava päästöluokitus.

– Rakennusmateriaalien on täytettävä M1-päästöluokitus, mutta vastaavia vaatimuksia ei ole kalusteille ja huonekaluille. Rakennusmateriaaleissa päästöluokitus on kilpailuvaltti, kaluste-puolella asiaa voisivat lähteä ajamaan sekä valmistajat että maahantuojat.

Terveyshaitta voi syntyä hyvin pienistäkin lähtökohdista. Esimerkiksi lastulevyn ongelma ovat reiät. Lastulevystä valmistettu hylly tai ovi voi olla huolella pintakäsitelty, mutta saranoita ja lukkoja varten poratut reiät ovat paljasta raakamateriaalia.

Allergia- ja Astmaliitto haluaisikin ajaa luokitusta myös kalusteille, jotta terveelliseksi rakennetusta talosta ei tulisi epäterveellinen siinä vaiheessa, kun kalusteet asennetaan tai asuntoon tuodaan huonekalut.

Kokemukset kypsytivät

Kalervo Salon ajatuksia asumisterveydestä

Suurin osa yhdistyksemme jäsenistä on tullut mukaan toimintaan kovien kokemusten kautta, ja heidän elämäntilanteensa kuvauksia on ollut runsaasti myös julkisuudessa.

Täydennän tätä kuvausten sarjaa huomattavasti harvinaisemmalla tavalla tulla tiedostavaksi asumisterveyden vaalijaksi.

Oma valintani ei perustunut mihinkään saatavilla olleeseen hyötyyn, kuten joissakin tapauksissa on ollut. Minut tunnettiin ennen Asumisterveysliiton syntymistä HTT-tavarantarkastajana, jonka osuus kauppakamarin alueella oli laskutukseen perustuen suurempi kuin muiden 14 tarkastajan osuus yhteensä (tulos tarkastusvaliokunnan jäseneltä, jonka kanssa totesimme myös, että olen nähtävästi ollut muita ahneempi tai ahkerampi).

"Kypsymiseni" syynä olivat havainnot tapahtuneista vääryyksistä ja pettymiseni olemassa olevien turvaverkkojen toimimattomuuteen. Erityisen pettynyt olin vakuutusyhtiöiden ja kiinteistönvälittäjien usein hyvin moraalittomaan toimintaan.

Tulin pian tietoiseksi siitä, että kun tarkastusta suorittava asiantuntija toimi tasapuolisesti ja jätti vaikkapa kiinteistönvälittäjän tai vakuutusyhtiön edun huomioimatta, toimeksiannot alkoivat vähentyä tai loppuivat. Menetin tuossa tilanteessa huomattavasti asiakkaita, jotka alkoivat vähitellen korvautua maksukyvyllään heikommilla ja huominkin kannattavilla asumisterveysongelmaisilla asiakkailla.

Jo ongelmiin joutuneet asiakkaat olivat muutoinkin vaikeita, sillä aloin samaistua heidän ongelmiinsa tavalla, joka vaikeutti varsinaista tehtävää toimia puolueettomasti, sekä myös esiintymistä oikeudessa.

Kun tehtävän suorittaminen tavarantarkastajan roolissa osoittautui usein

mahdottomaksi, jouduin monta kertaa esittämään sen suorittamista yksityisenä henkilönä, vaikka tämä menettely rikkoikin varsinaista rooliani. Aloitin myös käytännön, jossa suoritettiin kohteessa esitarkastuksen ja opastin mahdollista toimeksiantajaa muotoilemaan tehtävän suorituksen sanamuodon sellaiseksi, jonka mukaan kelpollinen suoritus tuli mahdolliseksi.

Asiakkaani alkoivat koostua yhä enemmän perheistä ja henkilöistä, joita oli välttämätöntä jollakin tavoin muutoinkin opastaa, ja tuolloin tasapuolisuutta oli mahdoton noudattaa.

Heikommassa asemassa olevalla asiakkaallani ei ollut yleensä varaa palkata opastavaksi henkilöksi toista asiantuntijaa, kuten usein olisi ollut tarpeellista. Menettely johti monasti tilanteeseen, jossa menetin varsinaisen asiakkaani vastapuolen luottamuksen hänen tultuansa tietoiseksi antamistani neuvoista. Myös tämä vaikeutti tehtävien hoitamista.

Ennen Asumisterveysliiton syntymistä ja myös sen alkuaikoina monien viranomaisten toiminta oli täysin aliarvoista. Ei niinkään pahasta tahdosta vaan tietämättömyydestä. Terveystarkastajien koulutus oli painottunut elintarvikehygieniaan ja lähes kaikkeen muuhun kuin asumisterveyteen.

Rakennustarkastusta suorittavan henkilöstön tiedontaso oli melkein yhtä heikko asumisterveyden alueella. Uskallan arvioida **Hannele Rämön** ja myös itseni ensimmäisiksi Suomessa, jotka nostivat kissan kunnolla pöydälle. Eikä se ollut helppoa, sillä meille ilmaantui vaikutusvaltaisia vastustajia, jotka pyrkivät mitätöimään sen, mitä me pyrimme saamaan aikaan.

Hyvin kuvaavaa oli vaikutusvaltaisen yritysjohtajan esittämä kannanotto, jonka mukaan *"home on korvien välissä oleva ongelma"*. Kannanotto oli niin typerä, että se palveli myöhemmin oikein hyvin tavoitteitamme.

Arvioin, että ilman suorittamaamme pioneerityötä muutos olisi myöhentynyt huomattavasti ja tilanne olisi nykyistä huonompi.

Myös meidän osaamisessamme oli puutteita, jotka alkoivat korjaantua, kun alan osaajat ryhtyivät epävirallisesti verkottumaan ja vaihtamaan tietoja omilta osaamisalueiltaan. Näistä henkilöistä oli korvaamatonta hyötyä ja mainitsen heistä ensimmäisenä LT **Tuula Putuksen** ja johtaja **Risto Auro**lan STM:stä.

Monet silloiset asiantuntijat jakautuivat myös jonkinlaisiin epävirallisiin koulukuntiin, joista me olimme melko ehdottomia kannanotoissamme, ja toinen koulukunta myötäili vastapuolia meitä enemmän. Voin nyt suurella tyydytyksellä todeta, että meidän koulukuntamme sai lopulta jonkinlaisen selkävoiton asiassa, ja on ollut hupaisaa seurata sitä suurta takinkääntö-operaatiota, joka on tapahtunut. Olemme toivoaksemme onnistuneet välttämään vahingonolon, sillä on kuitenkin parempi kääntää takkinsa kuin härkämpäisesti pitää kiinni vahingollisesta menettelystä.

Vallitsevaa tilannetta voi kuvata myös urheilun sanastolla: alisuorittaja joutuu jäähyllä ja mahdollisesti myös vilttiketjuun. Meidän vastapuolemmme porskuttavat epäonnistumisista huolimatta ja joskus myös niiden ansiosta ilman seuraamuksia. Jäähy- tai vilttiketjuun joudutaan erittäin harvoin esimerkiksi liiketoimintakiellon muodossa.

Valitettavasti emme ole vielä onnistuneet kaikessa, mutta olemme ehkä puolivälissä. Kun tavoitteemme on hyväksytty, on työn jatkaminen helppompaa. Nykyisin vastassamme ovat usein suuria etujaan varjelevat suuret toimijat, jotka vastustavat tarpeellisia muutoksia taloudellisin perustein.

Saavutetuista tuloksista esitän vain muutamia:

- Vakavan kansanterveydellisen ongelman tuominen koko kansan tietoisuuteen.
- Mittavan tutkimustyön aloittaminen ongelmien ratkaisemiseksi.
- Monien avustamis- ja tukijärjestelyjen aikaansaaminen.

Kalle Kirjalainen

”Kun oman edun ajaminen on sallittua, ei monien ongelmien ratkaiseminen ole mahdollista.”

- Koulutusjärjestelyjen kehittäminen puoliväliin tarpeeseen nähden (asuntotarkastus, jne.).

Tavoitteemme toteutuvat, jos Asumisterveysliiton tekemät perustellut esitykset toteutettaisiin.

Mainitsen myös niistä muutamia:

- Rakennusvirheiden sanktiointi.
- Uhrien avustusjärjestelmien kehittäminen.
- Pysyvä asuntoministerin vakanssi,

jolle kuuluisivat myös maankäyttö- ja kaavoitusasiat.

Kun oman edun ajaminen on sallittua, ei monien ongelmien ratkaiseminen ole mahdollista kuin lainsäädäntöä muuttamalla, koulutusta lisäämällä ja kansalaisten tiedon tasoa parantamalla.

Nykyinen kehitys ei lupaa hyvää, sillä taloudellisessa taantumassa ja energiakysymysten kanssa painittaessa ei poliittista tahtoa riitä kovin suu-

riin muutoksiin.

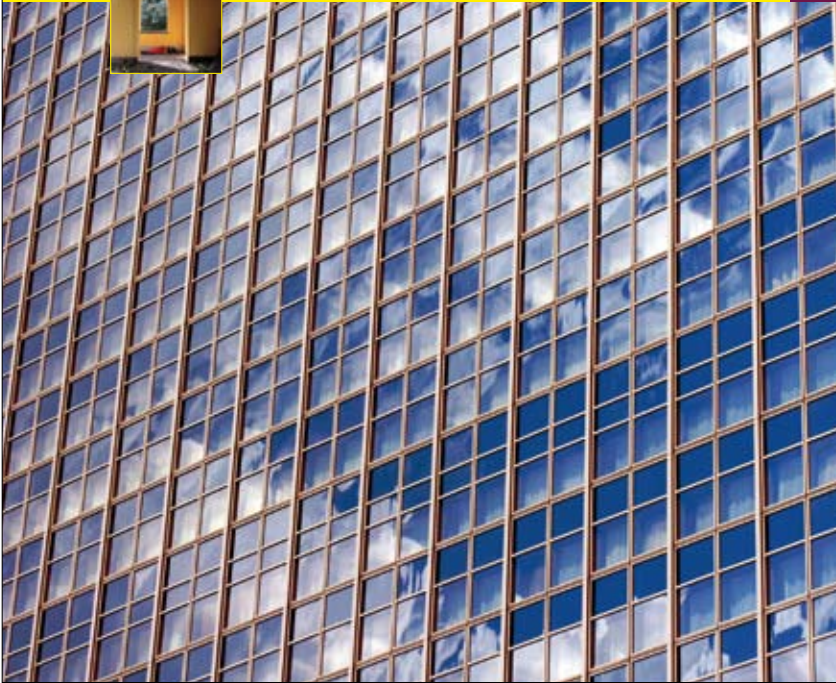
Meidän on kuitenkin huolella seurattava mm. rakennusten energiatalouden parantamiseen tähtääviä muutoksia, koska sen yhteydessä tullaan todennäköisesti tekemään vakavia rakennusteknillisiä virheitä.

Toiminta on nyt pääosin suunnattava tulevien ratkaisujen valmisteluun, jotta on valmius toimia sitten, kun sille on edellytyksiä.

Kalervo Salo
rakennusmestari

Asunnon ostajan ja myyjän opas

Asunnon ostajan ja myyjän oppaasta uusi painos

**AsTe ry:n asumisterveys-
neuvojen puhelinkeskuste-
luissa ja neuvonnassa
käyttämä tarkistuslista
koottiin aikanaan yksiin
kansiin asiakkaiden toivo-
muksesta.**

Siitä on tullut kuluttajia palveleva, tarpeellinen työkalu rakennus-tekniisten virheiden tunnistamisessa.

Kesällä 2008 Asunnon ostajan ja myyjän oppaasta päivitettiin jo kolmas painos.

– Tavoitteenamme on antaa työkalu, jonka avulla voi helpommin ennakoida, tunnistaa ja jäljittää terveyshaittoja aiheuttavia rakennusvirheitä ja vaurioita. Näin oppaan käyttäjällä on mahdollisuus osallistua oman asiansa hoi-

tamiseen, sanoo oppaan toimittanut Asumisterveysliiton toiminnanjohtaja **Hannele Rämö**.

Hän muistuttaa kuitenkin, että listan omatoiminen käyttäminen ei luonnollisestikaan korvaa asiantuntijoita, vaan aineisto sopii vaurioiden alustavaan selvittelyyn.

Asumisterveysliitosta saatavassa oppaassa viitataan sellaisiinkin ongelmiin, joiden selvittely ei maallikolta onnistu, ja joiden havaitseminen asunnon ostotilanteessa on mahdotonta.

Asukkaan, myyjän ja ostajan näkökulmat

Asuntoon sen eri vaiheissa liittyviä henkilöitä opastetaan havaintojen tekemiseen kutakin omasta näkökulmastaan.

Asukkaalla on mahdollisuus tehdä rakennusta koskevia havaintoja eri vuodenaikoina ja säätilojen vallitessa.

Myyjä voi kiinteistön tai asunnon myyntiä harkitessaan selvittää tarkistuslistaa apuna käyttäen kohteen heikoudet, korjauttaa viat tai ottaa ne hinnassa huomioon.

Ostajan on listan avulla helpompi arvioida kohteen kuntoa ja asumisterveellisyttä, eli tarkistuslista auttaa ostajaa erottelemaan jyvät akanoista.

Lupapapereista sisäilman omenaiseen hajuun

Oppaassa käydään loogisessa järjestyksessä läpi kaikki huomioitava rakennusta koskevista asiakirjoista ja selvityksistä terveydellisten hälytysmerkkien kautta rakennuksen omiin rakenteisiin ja ympäristön pinnanmuodostukseen ja korkeusasemiin.

Tarkistuslistaan voi hankkeen edetessä itse merkitä ne asiat, jotka on jo hoidettu. Lista siis ehkäisee myös unohduksia, joita helposti tulee asunnon myynnin ja erityisesti oston yhteydessä.

Myös asunnon sisäilman laatua on oppaan avulla helpompi tarkkailla. Se muistuttaa muun muassa siitä, että asunnon runsas pölyisyys saattaa olla merkki rakenteissa piilevästä ongelmasta. Tai että hälytyskellojen pitäisi soida, jos sisällä haistaa kellarille tai omenalle (laho puu voi tuoksua omenaiselle).

Oppaassa käydään myös lyhyesti läpi oikeudellisia periaatteita kosteusvahinkotapauksissa. Kuuluuko todettu vahinko vakuutuksen piiriin? Vai onko kelvottomaksi osoittautuneen asunnon omistajalla mahdollisuus saada oikeusperiaatteiden puitteissa hyvitys kärsimästään vahingosta?

Mitä se kylmäsilta tarkoittikaan?

Viimeisin, mutta ei vähäisin kappale Asunnon ostajan ja myyjän oppaassa on sanasto. Mahdollisesti eteen tulevien asumisongelmien selvittelyssä kun nopeasti törmää monenlaiseen ammattisanastoon.

Väliotsikossa kysymyksen kohteena oleva kylmäsilta on lämpöeristetty rakenne, jossa lämpöeriste ei ole yhtenäinen, vaan puuttuu tai on huomattavasti heikompi.

Opas selittää kansantajuisesti myös monta muuta ammattilaisten käyttämää termiä, kuten kapillaarisen vedennousun, kondenssikosteuden, valesokkelin ja koeponnistuksen sekä muistuttaa sanaston viimeisenä sanana asiantuntijoiden käytön merkityksestä.

Sertifioitu asumisterveysasiantuntija tarkoittaa pätevää sisäilmanalan asiantuntijaa, jolla on Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen mukainen sertifiointi.

Kesän teemalomat yhdessä Lomakotien Liiton kanssa

Lomakotien Liitto ry on Asumisterveysliiton uusi yhteistyökumppani kesän teemalomien järjestäjänä. Yhteistyö käynnistyi viime syksynä. Lomien järjestämisen tekee tässä tapauksessa vaativaksi se, että lomakohteen olosuhteiden tulee olla erityisen hyvässä kunnossa.

Lomakotien liiton sosiaalisten lomien tarjonnasta noin 40 prosenttia räätälöidään erilaisten järjestöjen, viranomaisen, kirkon tai kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Asumisterveysliiton asiakkaat täyttävät ryhmänä Lomakotien Liiton päättäjän, Raha-automaattiyhdistyksen asettamat ehdot. Lomatuki on perusteltua, koska teemalomille valittavia henkilöitä tai perheitä on kohdannut iso, kokonaisvaltainen kriisi.

Teemaloman rakentaminen on yhteistyötä, joka alkaa tiedon jakamisella ja hakemusten kokoamisella.

– Se on yhteistyökumppanimme Asumisterveysliiton tehtävä, mutta hakemusten käsittelyvastuu kuuluu meille rahoittajan ehtojen mukaan, kertoo Lomakotien Liiton toiminnanjohtaja **Päivö Puhakainen**.

Lomakotien liitto vertailee hakijoiden perusteita päästä teemalomalle, valikoi sopivat osallistujat ja järjestää käytännössä lomatuen saannin.

Loman sisältö suunnitellaan monipuoliseksi

Itse loman toteuttaminen ja sen sisällön suunnitteleminen on Asumisterveysliiton vastuulla yhteistyössä lomakohteen eli ensi kesänä liikuntakeskus

Pajulahden kanssa.

Lomaohjelma sisältää asiantuntijaluentoja, liikunnallista ohjelmaa ja ennen kaikkea yhdessä oloa ja kokemusten jakamista.

– Erityistä tässä tapauksessa on lomakohteen valinta, sillä teemalomille tulevia henkilöitä ei voida sijoittaa paikkaan, jossa on pelko kosteusongelmista tai huonosta sisäilmasta.

Teemaloman pitopaikkaa ei tällä kertaa tarvinnut lähteä etsimään, sillä jo viime vuoden lomat järjestettiin Nastolan Pajulahdessa.

Tarve suurempi kuin hakijamäärä

Lomakotien Liiton toiminnanjohtaja Päivö Puhakainen näkee työssään laman vaikutukset. Erilaisille tuetuille lomille olisi tulossa enemmän väkeä kuin voidaan ottaa, mutta toisaalta kaikkein huono-osaisimmat eivät edes uskalla hakeutua sosiaalisille lomille.

– Moni yksinkertaisesti pelkää, ettei selviydy edes matkakuluista tai 20 prosentin omavastuusta, mikä koskee yksittäisten ihmisten tai perheiden lomia. Kohdennetuissa ryhmissä, kuten tässä tapauksessa Asumisterveysliiton asiakkaiden keskuudessa, yleensä kaikki ehdot täyttävät pääsevät lomalle.

Lomakotien Liitto ry

Vuonna 1951 perustettu liitto on yksi maamme vanhimmista ja suurimmista sosiaalisista lomajärjestöistä.

Sillä on 20 jäsenyhdistystä, joista 15 pitää yllä omaa lomakotia. Yhdistyksissä ja lomakodeissa tehdään paljon palkatonta vapaaehtoistyötä.

Lomakodeissa korostuvat yksilöllinen asiakaspalvelu, luonnonläheisyys ja alueen omiin vahvuuksiin rakentuva lomaohjelma. Liitto myöntää lomatuen vuosittain yli 7.000 hakijalle.

Lähes puolet liiton myöntämistä lomista järjestetään ryhmille, jotka koostaan yhteistyössä eri sosiaalialan järjestöjen, viranomaisen ja paikallisen kolmannen sektorin kanssa.

Teemalomat yhteistyössä Asumisterveysliiton kanssa järjestetään Nastolassa sijaitsevassa liikuntakeskus Pajulahdessa.

Asumisterveysliiton teemalomalaisetkin maksavat itse matkansa ja lisäksi pienen vuorokausimaksun lomajaltaan. Nastolan Pajulahden sijainti on kuitenkin edellistä lomapaikkaa keskeisempi, tulipa lomalainen miltä ilmansuunnalta tahansa.

Lomakotien Liiton kaltaiset toimijat tulevat jatkossa olemaan ylityöllistettyjä, sillä laman vaikutukset näkyvät viiveellä.

– Tilastojen mukaan 700 000 kansalaista elää jo tällä hetkellä taloudellisesti köyhyysrajan alapuolella. He kaikki olisivat potentiaalisia asiakkaitamme eli oikeutettuja tuettuihin lomiiin sosiaalisiin perustein.

Onko asumisterveys ongelmasi?

VOIMAA VERTAISTUESTA

Voimaa vertaistuesta

Vertaistukiryhmät kokoontuvat Espoossa, Lahdessa, Tampereella ja Turussa noin 5 kertaa vuodessa. Vertaistukeen ovat tervetulleita kaikki, joilla on asumisterveysongelmia tai jo niistä selvinnneet.

Kokoontumisajankohdista ilmoitetaan Asteen verkkosivuilla www.asumisterveysliitto.fi.

Tervetuloa!

Lisätietoja ja ilmoittautumiset vertaistukiryhmiin:
info@asumisterveysliitto.fi tai puh. (03) 877 540.

Voit ilmoittautua myös alla olevalla lomakkeella.

ASTEINFO-LEHTI • PALVELUKORTTI

☐ Tilaus / ☐ muutosisloitus / ☐ jäsenhakemus / ☐ ilmoittautuminen Lomakkeen voit täyttää myös osoitteessa www.asumisterveysliitto.fi	
Nimi	
Lähiosoite	
Postinumero ja -toimipaikka	
Puhelin	
Sähköposti	
Uusi osoite	
Päiväys ja allekirjoitus	
Ilmoittautuminen ☐ Lahden ☐ Turun ☐ Tampereen ☐ Espoon vertaistukiryhmään.	
☐ Palaute:	
Asumisterveysliitto AsTe ry, Kaivokatu 5-7, 18100 Heinola • puh. (03) 877 540 • fax (03) 877 5450 Asteen henkilöjäsenmaksu on 20 euroa ja yhteisöjäsenmaksu 100 euroa/vuosi.	